31e jaar. — Nr 153. — Zaterdag 20 December 1884.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

6 francs per jaar.
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

☞ De personen die een abonnement aan den *Postrijder* nemen voor het jaar 1885 zullen het blad *gratis* ontvangen te rekenen van den dag hunner inschrijving tot nieuwjaar.

Men kan den *Postrijder* een, twee of driemaal per week ontvangen. De prijs is bepaald als volgt:

Driemaal per week	fr. 6,00
Twee maal »	fr. 5,00
Een maal »	fr. 4,00

TONGEREN, DEN 20 DECEMBER.

Van alles wat.

De beste tijding die de huisvaders en moeders sedert langen tijd gekregen hebben dat is de begraving van het wetsontwerp op de reserve.

Verleden jaar had het liberaal ministerie aangekondigd dat er eene nieuwe nationale reserve zou ingericht worden ; dat wil zeggen dat buiten het leger van honderd duizend mannen welk door ons landje op de beenen gehouden wordt, er nog een tweede leger van dertig duizend man zou opgeroepen worden.

Waren de liberalen aan het roer gebleven, dan was ongetwijfeld de reserve reeds tot stand gekomen en dan waren dertig duizend jongelingen meer, alle jaren, met eene klarinet van vijf voet op de schouder, in het kamp te Beverloo gaan paradeeren.

Die nieuwe last waren de liberalen van zin ons op den kraag te draaien, toen de kiezers in juni den geuzen haspel van kant gezet hebben. Die bezemslag van juni heeft voorgevolg gehad ons te verlossen van de reserve zoo wel als van de alverslindende schoolgekkerij. Hartelijke dank in naam van alle belgische huisgezinnen aan het katholieke ministerie, dat ons van die beide plagen verlost heeft.

∴

Er bestaat om zoo te zeggen eenparigheid bij de rechterzij, om thans alle verzwaring der krijgslasten te verwerpen.

De liberalen, daarentegen, zijn nooit teruggedeinsd voor dergelijke verzwaring. Zij hebben het kontingent gebracht op het tegenwoordig cijfer van 13,300 man en dat nog onder waarlijk ongelooflijke voorwendsels.

De aanstaande beraadslaging over de wet op het contingent, heeft mij het gedacht gegeven de voorgaande beraadslagingen over de opvolgende vermeerdering der jaarlijksche kontingenten te raadplegen.

Men zou er bijna een *opéra-bouffe* kunnen uit maken.

∴

In 1878 ontdekten de liberalen plotselings dat er geen tien milicieklassen, maar slechts acht geroepen waren om het effektief van 100,000 man te vormen.

Het schijnt dat elkeen gedwaald had en blind geweest was tot den dag, toen M. Frère het licht deed schijnen.

Het liberaal ministerie heeft dus op eenen schoonen of liever op eenen zeer leelijken dag tot het land gezegd : er zijn slechts 8 milicie-klassen, men moet dus het cijfer der jaarlijksche kontingenten vermeerderen, om tot het cijfer van 100,000 man te komen.

Wat men echter inderdaad wilde doen, dat was onderduims en op onrechtstreeksche wijze de legermacht vermeerderen. Om daartoe te geraken, heeft men alierhande voorwendsels ingeroepen.

Indien het waar is, zooals het gerucht algemeen in omloop is, dat de koning vurig de vermeerdering onzer krijgslasten verlangt, dan hebben de liberalen aan het bewind zijnen wensch weten te voldoen, mits dan ook vergoedingen op een ander terrein te eischen.

∴

Men heeft den naam van den koning menigmaal gemengd in de woordentwistingen die over de militaire lasten ontstaan zijn. Men is zoo verre gegaan tot te zeggen dat de koning weigerde de wet van 1879 op het lager onderwijs te teekenen, dat het liberaal ministerie bij hem heeft aangedrongen, hem beloovende de reserve door de liberale meerderheid te doen stemmen indien de koning hun vrij spel liet om de scholen te vergeuzen.

Wij willen onzen vinger niet in het vuur steken om te zegg en wat in dat alles waar of onwaar is. Alles wat wij voor oogen zien dat is dat de verzwaring der militaire lasten door de liberalen beslist was en dat onze burgerij, door de opkomst van een katholiek ministerie, er van verlost is.

Wat er zal gebeuren wanneer ooit de liberalen op nieuw aan het roer komen, dat kan niemand zeggen ; maar veel is er te vreezen dat dien dag weer de vaders en moeders zullen moeten schrikken voor het lot hunner kinderen.

∴

Pietje, de grafmaker van het katholicismus, is begraven ; nacht Piet !

'T is een heel historie.

Pietje Van Humbeeck, was te gelijker tijd grootmeester der vrijmetselaars en minister van onderwijs in België.... kijk als men zoo iets schrijft, dan zou de pen blijven stilstaan ! Grootmeester zijn der Vrijmetselarij, publiek verklaren dat men het katholicismus wil in het graf leggen, en daarbij minister zijn van het onderwijs, den catechismus en de zedeleer aan de kleine kinderen doen onderwijzen, rechtuit gezegd als men daarop nadenkt dan begint men te twijfelen of dat alles wel kan bestaan hebben. En nogtans dat hebben wij beleefd en het is nauwelijks eenige maanden geleden dat zulk schandaal in ons katholiek landje te zien was !

Piet de grafmaker heeft den tijd niet gehad om het katholicismus in de kuil te leggen die hij bereid had ; hij ligt er zelf in. Hij zoekt er uit te kruipen gelijk Pierlala, maar het lukt niet.

Door de kiezingen van juni werd hij als minister en als volksvertegenwoordiger afgekegeld. Hij bleef niets meer dan voorzitter der geuzen associatie van Brussel.

Ja maar daar ontstaat nu in eens ruzie in het liberaal huishouden ; de progressisten komen in opstand tegen de oude doctrinairs en te midden van het heel lawijt is Piet genoodzaakt zijne demissie te geven. En zoo komt het dat meester Van Humbeeck die het katholicismus meende te begraven in eenige maanden tijd van het bed op het stroo geraakt is.

Hij was minister ; hij is het niet meer.

Hij was representant van Brussel ; hij is het niet meer.

Hij was voorzitter der liberale associatie ; hij is het niet meer.

Zoo gaat het nog al dikwijls, als men meent de Kerk af te breken en het katholicismus in het graf te leggen.

Dat is een voorbeeld voor alle andere grafmakers.

∴

Te Brussel wordt schrikkelijk geklaagd over den handel. De prachthandel vooral is deerlijk geslagen. De maand december was gewoonlijk eene zeer goede maand en het begin van den winter deed zijnen weldadigen invloed gevoelen.

Vandaag is dat zoo niet meer. De vreemdelingen vermijden de stad Brussel, de handelreizigers keeren uit de provinciesteden terug zonder bestellingen te hebben ontvangen, in een woord de brusselsche handel is op alle punten geslagen.

Dat is een gevolg van den 7 september. De treffelijke en eerzame lieden die den 7 september in de straten van Brussel werden aangerand en mishandeld zullen zich wel wachten deze onherbergzame stad nog hunne penningen te gunnen. Of zij gelijk hebben !

∴

Dinsdag zal te Antwerpen de kiezing plaats hebben van eenen senateur in vervanging van M. de Meester-Terwagne overleden.

De katholieke kandidaat is M. Van Put, zoon van den ouden meetings burgemeester.

De liberalen bieden den heer Biard als hunnen kandidaat aan. De kiezing zal het gansche land door met belangstelling gevolgd worden.

Ofschoon de liberalen reeds vooraf met veel gedruisch hunne overwinning aankondigen, durven wij voorspellen dat de groote katholieke stad Antwerpen getrouw zal blijven aan hare katholieke overleveringen en dat de 23 december 1884 een dier glorierijke dagen zal zijn welke Antwerpen met gulde letters in zijne jaarboeken zal kunnen aanteekenen.

∴

De scheuring te Brussel tusschen de liberalen wordt allengs al grooter : gisteren middag waren er niet minder dan 1520 demissiën.

Eene nieuwe *Association libérale*, zooals er ook eenige jaren geleden eene gemaakt werd, is op het punt van te ontstaan.

De doktrinaire partij, de partij der ambtenaars en afhangers van den nationalen haverbak, zullen probeeren of zij zich van de radikalen kunnen ontslaan, met wie zij vroeger gemeene zaak hebben gemaakt.

Deze verpletteren, is nu ook de wensch aan hoogerhand : de doktrinaire partij als eenige regerende partij behouden, dat is het verlangen.

Nutteloze wensch ! ijdele hoop !

De doktrinaire partij mag spartelen zooveel zij wil, zij is door de radikalen neêrgeslagen en wordt letterlijk verwurgd.

Indien er morgen eene ontbinding der Kamers moest plaats hebben, om den *cher et grand minis'*, om M. Frère weer aan 't hoofd te brengen, is er groot gevaar dat die poging te Brussel totaal zou mislukken.

Eene soort van verzoening tusschen de twee kampen is voor het oogenblik niet denkbaar : deze kan slechts na verloop van eenigen tijd bewerkt worden.

Er zouden dus in eene kiezing niet twee, maar voor het minst drie lijsten zijn.

Terwijl de independenten onverbrokkeld zouden staan, zou de liberale partij zich verdeelen in eene doktrinaire-, eene progressisten-, en misschien wel in eene openlijk republikaansche partij.

De XVI onafhankelijken zouden in dat geval overgroote kans hebben andermaal te triomfeeren.

En al zou men nogmaals, onverhoopt, weer bijeenslaan onder den invloed der Logie, dan nog zou de lijst der kandidaten zoödanig zijn samengesteld dat de radikalen daarin de overhand zouden hebben.

Le cher et grand minis' zou, met welke kombinatie ook, geen kans hebben om nog op de planken te komen, en de koning zou verplicht zijn een in den grond republikeinsch gezind kabinet, aan te nemen.

∴

Nog dagelijks trompetten de liberalen uit dat de kiezing van 19 october lest een ontzagwekkende triomf is geweest voor de liberale partij.

De katholieke drukpers heeft van den beginne af geantwoord dat deze liberale beweering hoogst aan de waarheid te kort bleef.

Nu heden, laat eene zorgvuldige en onpartijdige opneming ons toe met cijfers te bewijzen wie waarlijk op den 19 october de overhand behaalde.

Wij willen hier de uitslag dezer onpartijdige opneming eens laten volgen, en onze geëerde lezers zullen dan kunnen oordeelen over de waarde van den zoogezegden liberalen triomf.

Luistert dus, geëerde lezers !

In ons land bestaan er 2561 gemeenten, waarvan 1658 een katholieken, 642 een liberalen en 261 een gemengden of onafhankelijken gemeenteraad hebben.

Op 19 october werden er 244 liberale gemeentebesturen aan de deur gezet, terwijl er maar 49 katholieke hun paspoort onderteekend werd.

In de provincie *Antwerpen* op 152 gemeenten blijven er nog 6 liberale gemeentebesturen over.

In *Brabant*, op 342 gemeentebesturen zijn er 226 katholiek, 78 liberaal, 38 gemengd of onafhankelijk.

In *West-Vlaanderen*, op 250 gemeentebesturen hebben wij 210 katholieke, 27 liberale en 13 gemengde.

In *Oost-Vlaanderen*, op 298 gemeentebesturen vinden wij 262 katholieke, 27 liberale en 9 gemengde.

In *Henegouw*, op 456 gemeentebesturen zijn er 191 katholiek, 169 liberaal en 70 gemengd of onafhankelijk.

In de provincie *Luik* op 359 gemeentebesturen tellen wij 152 katholieke, 132 liberale en 78 gemengde.

In *Limburg* op 206 gemeentebesturen bestatigen wij 180 katholieke, 13 liberale en 13 gemengde of kleurlooze.

In *Luxemburg* op 211 gemeentebesturen treft men aan 117 katholieke, 74 liberale en 12 onafhankelijke.

In de provincie *Namen* op 352 gemeentebesturen telt men 202 katholieke, 115 liberale 35 gemengde of zonder kleur.

De liberalen hebben in de groote steden slechts behouden wat zij er bezaten, in andere woorden, hare gemeentebesturen waren uitsluitelijk liberaal en ze zijn het gebleven.

De liberale drukpers beweerde onder andere nog dat indien hare partij de minderheid had in het getal der gemeenten, zij dan toch triomfeerden volgens het getal inwoners.

Neen, liberale heeren, nogmaals mist gij.... Immers, indien men zelfs veronderstelt dat de bevolkingen van Brussel, Antwerpen, Gent en Luik gansch tot het *liberalismus* toebehooren, dan nog heeft de Katholieke bewarende gezindheid eene meerderheid van 454 duizend 499 inwoners.

Ziedaar de waarheid over de uitslagen der kiezingen van 19 october.

En dat noemen de liberalen een ontzagwekkenden triomf voor hunne partij !?!!.....

Ja, maar met nog zulk een tweede triomf, zullen de liberalen even als *Pyrrhus* mogen uitroepen *Nog eene dusdanige overwinning en wij zijn totaal in den afgrond !*

Onrecht.

Uit den omzendbrief van M. Thonissen aan de gouverneurs, welke wij in een vorig nummer meêdeelden, kan men opmaken op wat onrechtveerdige wijze de subsidien van den Staat voor het lager onderwijs verdeeld werden.

De vier vlaamsche provinciën tellen 2,418,802 inwoners en ontvangen 2,582,021 fr. 55 c., dat is 1 fr. 7 c. per inwoner ; de vier waalsche provinciën tellen 2,217,484 inwoners en genieten 4,359,812 fr., dat is 1 fr. 95 of in andere woorden, *bijna het dubbel*.

Dat schreeuwend onrecht kon niet behouden worden.

Men schrijft uit Brussel, 18 december :

Wij vernemen uit stellige bron dat er een nieuw independentenblad te Brussel verschijnen zal, het orgaan en de eigendom der XVI representanten.

De tot nu verschenen *Concorde* was niets anders dan eene bijzondere onderneming.

—

De minister van spoorwegen, posten en telegrafen, geeft vandaag eene cirkulair, die bewijst welk hoog en waar belang M. Vandenpeereboom in het werkvolk stelt.

In de leste dagen zijn verscheidene werklieden gebezigd aan den dienst der wegen en zijne afhankelijkheden, voorloopiglijk afgedankt.

Die maatregel berooft een zeker getal werklie van hun eenig bestaan en zou hunne families in de armoe slepen.

De minister gelast dan ook aan de overheden die werklie onmiddelijk terug te roepen en hun werk te verschaffen.

Die cirkulair zal daar waar de voorloopige afdanking plaats had, met geluk vernomen worden.

—

De senateurs en de gewezen representanten van Brussel die hun ontslag aan de *Association libérale* gezonden hebben, kondigen een cirkulair af aan de kiezers om de reden van hunne handelwijs uit te leggen.

Zij beweeren met vredelievende inzichten gekomen te zijn, en men heeft hun met brutaliteit geantwoord « dat zij (de radikalen) den oorlog wilden. »

Vergelijking.

Het berucht schoolonderzoek is voor goed gesloten. Zijn teeren en smeeren is uit, omdat de katholieken boven zijn en 's lands geld niet « illen verbassen.

Dat onderzoek heeft **211,360 fr. 09 c.** gekost. Die schrikkelijke som werd oprecht verkwist, want het schoolonderzoek heeft niet het minste goed gesticht.

Het was een werk van haat en van wraak, een bestuurlijk schandaal, dat ons land onteerd heeft en eenige politieke vrienden der liberalerij verrijkt !

Vergeten wij het nooit ; herinneren wij het dikwijls, nu vooral de genzerij begint te kermen, omdat het ministerie reeds 110,677 frank uitgegeven heeft voor herstellingen van kerken en andere openbare gebouwen !

(Fondsenblad.)

Wij herinneren dat morgen zondag om half acht, M. Driesch, ingenieur van Straatsburg, zijne groote vertooning zal geven in de zaal der Concordia. Zie verder het programma.

Het is maandag, te half elf, dat de eerwaarde heer Servatius Canno, in Sint Janskerk, zijne eerste mis doet. Bij die gelegenheid zal de muziekmis in *si bemol* van den heer Houhon en een Te Deum van den heer Lamine uitgevoerd worden.

—

Eene mis van Duguet wordt voor het feest van Kersmis door het zanggenootschap der Heilige Familie aangeleerd.

Verleden dinsdag is te St-Truiden het huwelijk voltrokken van onzen medeburger den ridder Ludovic Schaetzen, zoon van onzen achtbaren volksvertegenwoordiger met mej. Carolina Van Brienen.

PAULA

(2e VERVOLG.)

Maar het was alsof er een treurig voorgevoel haren geliefden dien dag had bemeesterd en voortgedreven — nog denzelfden dag, ofschoon wat laat, ijlde hij naar Rosa's woning. Verstomd en als verslagen vernam hij de ongelukkige, onverwachte tijding van vrouw Mangold. Bleek als een doode, vroeg hij bevende :

— En liet zij geen regel schrift voor mij achter !

— Neen, mijnheer von Reiner, ik heb ten minste geen brief voor u, ontving hij daarop ten antwoord en daar zij zelve verwonderd scheen, dat hij nergens van wist, zegde vronw Mangold verder : Wel heeft jufvrouw Rosa mij gezegd, dat haar vertrek een geheim voor allen, zelfs voor u, mijnheer von Reiner, zou blijven, maar ik dacht toch, dat zij u althans een paar regels tot afscheid, nadat zij reeds vertrokken was en niets meer te vreezen had, over de post of met eenen bode zou toezenden ; maar hier, zooals ik u zeg, is geen brief voor u.

Theodoor antwoordde niet ; hij verliet stil de woning der geliefde, en langzaam, terwijl hij op niets lette, niets zag, als in eenen droom doorliep hij de straten der stad. Alles scheen hem eensklaps zoo woest en zoo ledig toe, als ware de geheele wereld voor hem uitgestorven ; eene rilling doorliep zijne leden en alleen mompelde hij nu en dan bij zichzelven : Zij is weg, vertrokken zonder afscheid, zonder een eenigen, enkelen regel schrift !

II.

Eenige maanden na dit voorval ontving Theodoor een tweede schrijven van zijnen oom. Hij verzocht hem daarin dadelijk naar hem toe te komen, omdat hij zich zeer lijdend gevoelde en, met het oog op zijne gevorderde jaren, voor alle voorkomende gevallen, de noodige schikkingen wilde maken.

Theodoor wachtte niet aan dit verzoek gevolg te geven en twee dagen later reeds kwam hij op het landgoed zijns ooms aan. Hij vond hem ernstig ziek, zelfs zoo lijdend, dat het ergste te vreezen was, maar tevens rustig en op zijnen dood voorbereid. In het gesprek, dat hij dadelijk met zijnen neef had, zegde hij :

— Ik heb geen tijd meer te verliezen en wensch uw besluit te hooren omtrent een voorslag, dat ik u te doen heb. Zooals u bekend is, ben ik nooit getrouwd geweest ; omstandigheden, waarvan de uiteenzetting mij te ver leiden zou, beletteden mijne echtverbindtenis met een wezen, dat mij eenmaal het dierbaarste ter wereld was en tot op dit oogenblik nog is, ja op dit oogenblik, waarop ik die vrouw slechts gedenken kan, als iemand die mij lang geleden in de eenwigheid is voorgegaan. Wij beminden elkander met al het vuur van eene eerste en innige liefde en de hinderpalen, die onze verbindtenis in den weg stonden, konden slechts strekken om onze hertstocht te verhoogen tot zulk eenen graad, dat hij eindelijk mijne geliefde ten verderve leidde. Ik heb mij echter daarbij het meest te verwijten ; ik draag de grootste schuld daarvan.

« Gij zult u, Theodoor, een jong meisje herinneren, dat gij voor eenige jaren, tijdens uw eerste bezoek op deze buitenplaats, hier gezien hebt. Dat is mijne dochter, het kind van mijnen hartstocht en van mijne dwaling. Even als voor hare moeder zorgde ik voor haar zoo veel in mijn vermogen was en toen de eerste stierf, plaatste ik het meisje op eene kostschool in de residentie. Paula, zoo heet mijne dochter, was gedurende vele jaren mijn eenig geluk en zij was in mijne eenzaamheid tot op dezen dag mijn eenige troost. Ik heb mij voorgenomen zooveel mogelijk voor haar geluk en voor hare toekomst te zorgen ; maar ik dacht daarbij ook aan u, Theodoor, en om kort te zijn, moet ik u zeggen, dat het mijn innige, vurige wensch is, u met Paula vereenigd te zien, ten einde op die wijze alle belangen en verplichtingen in onze familie te verbinden. Ik laat u onder die voorwaarde mijn geheel vermogen na, in het andere geval wordt Paula mijne erfgenaame. Dat is mijn onwrikbaar besluit, maar ik hoop, dat gij het niet zoo ver zult laten komen, dat ik het ten uitvoer moet leggen.

» Ik weet wel, gij hebt het mij toch tot mijn leedwezen zelf geschreven, dat gij uw hart reeds aan eene andere hebt geschonken ; dat gij andere plannen hebt gevormd, eene andere hoop koestert maar ik kan die niet vervullen ; ik kan er zelfs niet aan denken, Paula is te innig aan mij verbonden ; ik wil door haar mijne schuld tegenover de moeder uitwisschen, zooveel ik althans kan, om daarna geruster te kunnen sterven. Paula woont sedert eenige jaren bij mij op dit slot ; hebt gij haar reeds gezien ?

— Neen, antwoordde Theodoor, met zwakke stem.

— Des te beter. Zij weet nog niets van mijn plan ; ik wilde eerst u, daarna haar spreken. Ik zal u wel niet, — ik zeg dat niet uit hardvochtigheid of wreedaardigheid — ik zal u wel niet behoeven te herinneren aan uwe armoede en aan uwe beide zusters ; door één enkel woord, door uwe toestemming aan mijne plannen te schenken, kunt gij uw en haar lot veranderen en voor altijd te verbeteren. Ik heb u eens hooren zeggen : Afhankelijk van de menschen te zijn, dat is iets onverdragelijks, dat is iets verschrikkelijks, welnu maak u onafhankelijk ; de gelegenheid is daar. Wat hebt gij op mijn voorstel te antwoorden ?

Voor dat Theodoor, die onder den indruk van hetgeen hij hoorde met het meest smartelijk gevoel streed, iets kon antwoorden, werd de deur van de ziekenkamer zacht geopend en eene vrouwelijke gestalte zichtbaar. Toen de dame echter eenen vreemde ontwaarde, wilde zij zich weder zacht verwijderen, maar de zieke had haar bemerkt en riep haar toe :

— Kom binnen, Paula, het is goed dat gij bij mij komt.

De aangesprokene gehoorzaamde en trad de kamer binnen.

— Dat is Theodoor von Reiner, mijn neef, ging de zieke voort, en hier Paula, mijne dochter.

Met schuwe blikken beschouwde Theodoor de gestalte van Paula, terwijl hij zich werktuigelijk boog. Voor zooveel hij in zijne verwarring bemerkte, was het meisje, ofschoon niet meer in de eerste jeugd, niet leelijk, en hare taille zelfs fraai, maar in hare gelaatstrekken lag iets ernstigs, iets nadenkends, iets dat geen gewoon karakter aanduidde. Hare oogen zagen met eene eigenaardige uitdrukking Theodoor aan, die gevoelde dat haar blik tot in het binnenste zijner ziel trachtte door te dringen en met dezelfde vooringenomenheid, die hij van voorheen nog tegen haar gekoesterd had, wendde hij zich van haar af. Hij was dan ook blijde, toen zijn oom hem na eene poos zegde :

— Gij zijt thans van mijne wenschen en plannen onderricht. Theodoor, zij zijn onveranderlijk, ga nu en laat mij met Paula alleen, in een uur verwacht ik u weder bij mij. Alsdan moet gij mij uw besluit zeggen over hetgeen ik u heb voorgesteld.

Met heimelijk genoegen verliet Theodoor het vertrek en buiten gekomen, was het alsof hem een zware last van het hert was genomen. Maar de zorg week niet van hem en het hoogst ernstige van het oogenblik vorderde zijn recht. Kon hij het voorstel van zijnen oom wel zoo zonder nadenken afwijzen ? Wanneer hij bij deze stille vraag de stem van zijn hert, het gebod der eer wilde volgen, dan gevoelde hij zich daarover zoo vertoornd, dat hij dit gewis zou gedaan hebben, maar aan den anderen kant sprak ook de stem van de rede, want zijne positie was inderdaad niet benijdenswaardig ; hij had reeds te dikwijls den druk der bitterste armoede ondervonden en hij beefde voor de gedachte terug om daarin nog meer te vervallen, wanneer zijne hoop verijdeld werd, die hij op de ondersteuning en de erfenis van zijnen oom gevestigd had.

En daarmede werd hij ongetwijfeld bedreigd, zoodra hij het voorstel afwees ; toch zou hij dan voor het onderhoud zijner zusters moeten zorgen. Hoe zwaar was hem deze zorg niet reeds geworden en hoe zou het gaan, wanneer met de jaren de behoeften klommen ? In dit oogenblik drukte hem ook het smeekend woord zijner stervende moeder zwaar op het hert : om zijne zusters te beschermen en te onderhouden, om al zijne krachten voor haar welzijn aan te wenden ! Hij had het de moeder plechtig beloofd en mocht hij nu ook die zusters van de weldaden van den rijkdom berooven, door het voorstel van zijnen oom af te wijzen ? Ja, hij had lief ; hij beminde met al de kracht en den hartstocht van eene eerste liefde, een jong, schoon meisje. Maar had zij hem niet op smoode wijze verlaten ? Was zij niet vertrokken in nacht en nevel, zonder groet of afscheid ? Waar was zij heen ? Waartoe dat diep geheim en die terughouding tegenover hem ? Verried niet de geheele wijze, waarop toenmaals hare afreis plaats vond, zekere vrees ?

Meermalen had hij ook nog later vrouw Mangold bezocht, in de hoop, door haar iets van Rosa te vernemen, maar zij had niets meer van zich laten hooren ; geen taal of tijding was van haar gekomen. Waartoe dat alles ? Moest hij daaruit niet opmaken, dat zij hem niet meer be-